

I. Жалпы жоболор

- 1.1. “Байгелди жалпы билим берүү негизги мектеби” мекемеси (мындан ары – жалпы билим берүү мекемеси) башталгыч жалпы, негизги жалпы, орто жалпы билим берүү программаларын иш жүзүнө ашыруучу жалпы билим берүү мекемеси болуп эсептелет.
- 1.2. Жалпы билим берүү мекемесинин уюштуруучулары төмөнкүлөр:
- а) “Чүй облусунун Аламүдүн районунун Байтик айылдык округунун Байтик айыл өкмөтү” мекемеси
 - б) “Аламүдүн райондук билим берүү бөлүмү” мекемеси
- 1.3. Жалпы билим берүү мекемесинин уюштуруучулук-укуктук формасы- мекеме
- 1.4. Жалпы билим берүү мекемеси Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын, Кыргыз Республикасынын башка ченемдик актылары, Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим министрлигинин буйруктарын жана тескемелерин жана ошондой эле ушул Устав жетекчиликтеринде өзүнүн ишин жүргүзөт.
- 1.5. Жалпы билим берүү мекемеси чектелбеген мөөнөткө түзүлгөн жана Кыргыз Республикасынын мыйзамында көрсөтүлгөн тартипте мамлекеттик каттоодон өтөт
- 1.6. Жалпы билим берүү мекемесинин толук фирмалык аталышы:
- мамлекеттик тилде: «Байгелди жалпы билим берүү негизги мектеби» Мекемеси
 - расмий тилде: Учреждение «Байгелдинская общеобразовательная основная школа».
- Жалпы билим берүү мекемесинин кыскартылган фирмалык аталышы:
- мамлекеттик тилде: «Байгелди ЖББНМ» М-си
 - расмий тилде: У-е «Байгелдинская ООШ»
- 1.7. Жалпы билим берүү мекемесинин юридикалык дареги: Кыргыз Республикасы, Чүй облусу, Аламүдүн району, Байтик айылы., О.Кутуев к., №4

II. Укуктук статусу

- 2.1. Жалпы билим берүү мекемеси финансы-чарбалык жана укуктук өз алдынчалуулукка ээ болгон, өзгөчөлөнгөн мүлкү, өз алдынча баланскa, өзүнүн фирмалык кыргыз менен орус тилинде аталышы менен мөөрү, штамптары жана бланктары, кредиттик бөлүмдөрдө жана казына бөлүмдөрүндө алыш-бериш эсеби жана өздүк эсеби бар юридикалык жак болуп эсептелет.
- 2.2. Мүлк жалпы билим берүү мекемесине оперативдүү башкаруу укугуна берилет, жалпы билим берүү уюмуна Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык ага ээлик кылат, колдонот жана тескейт.
- Жалпы билим берүү мекемесинин мүлкүнүн курамына: негизги каражаттар, ээлеген жайлар, жабдуулар, инвентарь, жер тилкелери жана башка мүлктөр кириши мүмкүн.
- 2.3. Жалпы билим берүү мекемеси жеке жана юридикалык жактардан белек, демөөрчүлүк жана мурас катары берилген акчалай каражаттарга, мүлккө жана башка менчик объекттерге, ошондой эле жалпы билим берүү мекемесине жеке ишмердигинен түшкөн кирешелерге менчик укугуна ээ.
- 2.4. Жалпы билим берүү мекеме тиешелүү органдын уруксаты менен мыйзамга ылайык бекитилген мүлкүн ижарага бере алат. Мүлктү ижарага берүүдөн алынган киреше уставдык максаттар үчүн колдонулат.
- 2.5. Жалпы билим берүү мекеме мыйзамда каралган бардык жарандык-укуктук бүтүмдөрдү жүргүзүүгө, сотто доогер жана жоопкер болууга жана башка укуктарга, милдеттерге укуктуу.
- 2.6. Жалпы билим берүү мекемесинин ишмердиги Кыргыз Республикасынын мыйзамдары менен белгиленген учурларда жана тартипте аттестациялынат.
- 2.7. Уюштуруучулар жалпы билим берүү мекемесинин милдеттери үчүн, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген учурларда, тартибинде жана чегинде жооп тартат.

III. Жалпы билим берүү мекеменин предмети жана ишинин максаттары

3.1. Жалпы билим берүү мекеменин билим берүү программаларын милдеттүү минималдуу мазмунун өздөштүрүүнүн негизинде окуучулардын жалпы маданий инсандыгын калыптандыруу болуп, коомдогу жашоого калыптануусун, туура тандоосунун жана кесиптик билим берүү программаларынын жана жарандык билим берүү боюнча андан аркы өнүгүшүнө негиз болуп саналат.

3.2. Жалпы билим берүү мекемесинин ишмердиги предмети башталгыч жалпы, негизги жалпы жана орто жалпы билим берүү программаларынын иш жүзүнө ашыруу болуп саналат.

IV. Иштин негизги принциптери

4.1. Жалпы билим берүү мекеменин иштешинин негизги принциптери:

- сапаттуу билим алууга Кыргыз Республикасынын бардык жарандарынын укуктарын теңдиги;
- мамлекеттик билим берүү стандарттарын аткаруу;
- билим берүүнүн эффективдүү системасын түзүү;
- жалпы билим берүү мекеменин каржылык автономиясына кам көрүү;
- мамлекеттик каржылык ресурстарын рационалдуу колдонуу;
- ырааттуулугу жана билим берүү жараянынын үзгүлтүксүздүгү;
- мамлекеттик жана муниципалдык окуу жайларда башталгыч жана негизги билимди, жалпы орто билимди ар бир жарандын милдеттүү жана акысыз альпшы;
- акы төлөнүүчү кошумча билим берүү кызмат көрсөтүүлөрү үчүн жана башка кызматтары үчүн, өзүнчө баланста эсептелинген кирешелерди өз эрки менен берилген кирешелерди тескөө;
- жалпы билим берүү мекемесинин баардык каржы ишинин үстүнөн жалпы мамлекеттик көзөмөл үчүн ачыктык жана жеткиликтүүлүгү.

V. Укуктар жана милдеттер

5.1. Жалпы билим берүү мекемеси өзүнүн функцияларын иш жүзүнө ашырууда маселелерин чечүүдө төмөнкү укуктарга ээ:

- чыгымдардын сметасын өз алдынча иштеп чыгуу менен бекитүүгө, ошого жараша аларды өзгөртүүгө;
- өздөрүнүн материалдык-техникалык, каржылык жана адам ресурстарын өз алдынча пайдаланууга;
- билим берүү мекемелеринин иш-аракеттерин жөнгө салуучу мыйзамдын талаптарына ылайык билим берүү процессин уюштурууга;
- Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан бекитилген мамлекеттик билим берүү программаларынын негизинде иштеп чыгуу, кабыл алуу жана окутуучу программаларды ишке ашыруу;
- билим берүү программаларын ишке ашырууну камсыз кылуу, Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" мыйзамына тиешелүү негизги жоболорун тандоодо өз алдынча, пайдалануу жана формаларды түзүү, каражатты жана окутуу жана билим берүү ыкмаларын түзүү;
- жалпы билим берүү мекемесинде камсыз кылуучунун кабыл алуу тартибин киргизүү:
 - а) аймакта жашап жаткан, жалпы башталгыч жана жалпы негизги билим алууга укуктуу окутууга тийиш адамдары жалпы башталгыч жана жалпы негизги билим берүү тепкичине

кабыл алуу үчүн (ушул аймакта жашабагандарды кабыл алууда мекемеде орун жоктугунан гана баш тартылышы мүмкүн);

- Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" мыйзамынын талаптарына туура келүүчү баа системасын, формасын, тартибин өз алдынчалуулугу жана окуучуларды арадагы аттестациялоонун мезгилдүүлүгү үчүн;
 - Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин ченемдик актыларынын негизинде бүтүрүүчүлөрдү жыйынтыктоочу аттестациядан өткөрүү, билим берүү мекемесинин мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн билим берүүнүн деңгээлине ылайык мамлекеттик үлгүдөгү документти берүү үчүн;
 - кошумча билим берүү программаларын ишке ашыруу жана негизги жалпы билим берүү программаларынын статусун аныктоодон сырткары, кошумча билим берүү кызматтарын (кошумча билим берүү кызматтарынын түрлөрү жана формалары, анын ичинде акы төлөнүүчү), билим берүү процессине жана имараттарды кармоону керектүү камсыз кылуучу кызматтарды көрсөтүү үчүн;
 - каржы ресурстарын билим берүү процессине рационалдуу пайдаланууну оптималдаштыруу максатында, демилгеси боюнча же уюштуруучулардын макулдуулугу менен филиалдарды түзүү же жоюу;
 - улуттук, мамлекеттик программаларды ишке ашырууга катышуу;
 - жалпы билим берүү иш-чараларды уюштуруу, жогорку мамлекеттик бийлик органдарынын жана кызмат адамдарына жана жакшыртуу боюнча сунуштарды даярдоо;
 - ассоциацияларга жана башка коомдук уюмдарга, анын ичинде эл аралык, алардын иш-чараларына катышуу үчүн кирүү;
 - билим берүүнү өнүктүрүү жана иштеп чыгуу ассоциацияларды түзүүгө жана ишине катышууга, бирликтерге, жана башка бирикмелерге, анын ичиндеги мекемелерге катышууга, ишканаларга жана коомдук уюмдарга катышуу.
- 5.2. Жалпы билим берүү мекемеси төмөнкү милдеттерди камсыз кылат:
- жалпы билим берүүнүн сапатын жана мамлекеттик билим берүү стандарттарына ылайык иш жүргүзүүнү;
 - билим берүү процессинин, окуучулардын жаш курагына психологиялык өзгөчөлүктөрүнө, кызыгуусуна, шык-жөндөмдүүлүктөрүнө, өмүрүн коргоо кызыкчылыктарына, талаптарына жана ден-соолугун ылайык колдонулуучу формаларды, ыкмалары жана каражаттардын шайкештигине;
 - санитардык-гигиеналык нормаларды сактоону;
 - өз ара аракеттенүүнүн жана чектеш билим берүү деңгелдеринин ортосундагы үзгүлтүксүздүгүнө;
 - сергек жашоо мүнөзүн пропагандалоо менен окуучуларды санитардык-гигиеналык тарбиялоону.
- 5.3. Билим берүү мекемелерин, жалпы билим берүү программаларында, окуу, жана окуу планында жана Уставда көрсөтүлбөгөн эмгекке ата-энелердин (же аларды орун алмаштырган адамдарын), алардын макулдугусуз окуучуларды эмгекке тартууга тыюу салынат.
- 5.4. Окуучуларга карата физикалык жана психикалык зомбулук ыкмаларын колдонууга жол берилбейт.
- 5.5. Жалпы билим берүү мекемесин, саясий партиялардын, коомдук-саясий, диний агымдарын жана уюмдарын түзүүгө жол берилбейт.
- 5.6. Окуучуларды жана тарбиялануучуларды коомдук, коомдук-саясий уюмдарга кошулуу, кыймылдарга жана партияларга, ошондой эле мажбурлап ушул уюмдардын иш-аракеттерине тартуу жана агитациялык кампаниясын менен саясий акцияларга катышуусуна мажбурлоого жол берилбейт.

VI. Билим берүү процесси

- 6.1. Жалпы билим берүү мекемеде окутуу мамлекеттик тилде жүргүзүлөт.
- 6.2. Биринчи класска 6 жаштан тартып бирок, 7 жаштан кеч эмес, ата-эне (аларды алмаштырган адамдар) калоосуна жараша, балдарды кабыл алат.
- 6.3. Окутуу жана билим берүү үчүн билим берүү мекемесине кабыл алуу буйрук менен иш жүзүнө ашырылат. Кыргыз Республикасынын билим берүү жөнүндө мыйзамдарына каршы келбеген, жалпы билим берүү мекемесине кабыл алуу жол-жобосунун эрежелери менен жөнгө салынат.
- 6.4. Жалпы билим берүү мекемеси билим берүү процессин негизги жалпы билим берүү программаларынын деңгээлдерине ылайык билим берүүнүн үч баскычында жүргүзөт:
- 1 баскыч- жалпы башталгыч билим берүү (4 жыл);
 - 2 баскыч- жалпы негизги билим берүү (-5 жыл);
 - 3 баскыч - жалпы орто билим берүү (2 жыл).
- Жалпы билим берүүнүн мазмуну жалпы билим берүү мекемесинде, өз алдынча мамлекеттик билим берүү стандарттарынын негизинде иштелип чыккан, бекитилген жана иш жүзүнө ашырылып жаткан программалар менен аныкталган.
- 6.5. Жалпы билим берүү мекемесинде билим берүү процессин уюштуруу базистик окуу планынын негизинде сабактарынын ырааттамасы (расписание) түзүлөт, Ошол эле учурда, жалпы билим берүү мекемеси төмөнкүдөй график менен иштейт.
- 1 баскыч - беш күндүк иш жумасы
 - 2 баскыч - беш күндүк иш жумасы.
 - 3 баскыч - беш күндүк иш жумасы, 1 күн өз алдынча.
- 6.6. Академиялык окуу сааттарынын узактыгы - 45 мүнөт, биринчи класста - 40 мүнөт.
- 6.7. Ар бир класстын жыйынтык жүктөмү көпчүлүк мектептердеги окуучулардын милдеттүү түрдө максималдуу жүгү болуп эсептелет. Жалпы билим берүү мекемеде жумалык жүктөмдүн чеги базистик окуу планынын негизинде коюлат.
- Жеке пландар боюнча окутуу окуучулардын, алардын ата-энелери же аларды алмаштыруучу адамдардын арызы боюнча ишке ашырылат.
- 6.8. Билим берүү мекемеде класстарынын саны санитардык эрежелерге билим берүү үчүн түзүлгөн окуучулардын санына жана жалпы билим берүүчү мекеменин шарттарына жараша болот. Класстардын толугу окуучулардын саны 30 дан көп эместиги каралган.
- Жалпы билим берүү мекемеси ата-энелердин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) каалоосу менен талаптарынын менен акы төлөнүүнүн негизинде окуучулардын узартылган күнүк топторун, жалпы билим берүү мекемесине даярдоочу топторду ачууга укуктуу.
- 6.9. Жалпы билим берүү мекемесинде окуу жылы 1-сентябрында башталат. Биринчи класстар үчүн окуу жылынын созулушу 33 аптаны, кийин 34 аптаны түзөт. Окуу жылынын ичинде каникул күндөрүнүн созулушу 30 календарлык күндү, жайкы каникул 8 календарлык аптадан кем эместе, 1- класстын окуучуларынын 3-чейрегинде кошумча апталык каникулду түзөт.
- Жылдык окуу-жумалык графиги жалпы билим берүү мекемесинин педагогикалык кеңештин пикирин эске алып райондук билим берүү бөлүмүнүн макулдашуусу менен жалпы билим берүү мекемесинин директордун буйругу менен бекитилет.
- 6.10. Жалпы билим берүү программаларын толук өлчөмдө өздөштүргөн окуучулар кийинки класска которулат. Бир сабак боюнча, окуу жылдын жыйынтыгында академиялык карызы бар болгон учурда окуучулар, кийинки класска болжол менен которулууга болот. Башталгыч, жалпы негизги жана жалпы билим берүү баскычтарында, окуу жылынын программасын өздөштүрө албаган болсо жана эки же андан көп сабактар боюнча академиялык карызы барлар, кайра ордунда окууга калышат.
- Окуучуларды которуу кандай болгон күндө дагы Педагогикалык кеңешинин чечими боюнча ишке ашырылат. Жалпы билим берүүнүн мурунку программасынын өздөштүрө албаган окуучулар, окуунун кийинки жалпы билим берүүнүн баскычына өтүүсүнө жол берилбейт.

6.11. Билим берүү мекемеси окуучунун жана анын ата-энеси (же башка өкүлдөрүнүн) калоосу боюнча Жалпы билим берүү программаларын же жеке бөлүктөрүн, үй-бүлөлүк билим берүү, өз алдынча билим алуу, экстерна же сырттан окуу формасында өздөштүрүүсүнө көмөк көрсөтөт.

6.12. Жалпы билим берүү мекемесинин (Педагогикалык кеңешинин) чечими жана балдардын иштери боюнча комиссиянын макулдугу жана жергиликтүү органдын макулдугу боюнча укук бузууга каршы иш-аракеттерди жасаган жана жалпы билим берүү мекемесинин уставын көп жолу одоно бузгандыгы үчүн он беш жашка чыккан окуучуларды, педагогикалык таасир этүүнүн чектүү чарасы катары жалпы билим берүү мекемесинен чыгарууга жол берилет.

Бир нече жолу жасалган бузуу - окуучулардын, кайталанып, эреже катары, тартипти одоно бузганы үчүн жалпы билим берүү мекемесинин директору тарабынан салынган эки же андан көп тартиптик жаза алган дегенди билдирет.

Тартипти одоно бузуу бул оор кесепеттерге алып келген же оор кесепеттерге алып келиши мүмкүн деген бузуунун түрлөрү:

- жалпы билим берүү мекемесинин окуучуларына, кызматкерлерине, конокторунун өмүрүнө жана ден-соолугуна зыян келтирүү;

- жалпы билим берүү мекемесинин мүлкүнө, окуучуларына, кызматкерлерине, конокторуна зыян келтирүү;

Окуучу жана ата-энеси (аларды алмаштырган адамдар) келтирген материалдык зыянды Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык толтурулат.

Ата-энесиз калган жетим балдарды (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) чыгаруу жөнүндө чечим, камкордук органдарын алдын ала макулдугу менен гана мугалимдердин кеңеши кабыл алат.

Окуучуну окуудан чыгаруу жөнүндө мугалимдердин кеңешинин чечими, жалпы билим берүү мекемесинин директорунун буйругу менен кабыл алынат. Окуучуну окуудан чыгаруу жөнүндө чечимди, жалпы билим берүү мекемесинин директору үч күндүн ичинде тиешелүү жергиликтүү органдарга жарыялайт. Тиешелүү жергиликтүү органдар менен окуудан чыгарылгандын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) бир айдын ичинде баланы жумушка орноштуруу же башка билим берүү мекемеде окуусун улантуу жөнүндө чара көрөт. Чыгаруу процедурасы окуучунун жалпы билим берүү мекемесинин демилге берүү жана жаза берүү эрежелеринде көрсөтүлөт да, бул эрежелер Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына карама-каршы болууга мүмкүн эмес.

6.13. Жалпы негизги жана жалпы орто билим берүүнүн негизги жалпы билим берүү программаларын өздөштүрүү бүтүрүүчүлөрдүн жыйынтыктоо аттестациясы менен аяктайт. Жалпы билим берүү мекемесинин бүтүрүүчүлөрдүн жыйынтыктоо аттестациясы Кыргыз Республикасынын мектебинин бүтүрүүчүлөрү жөнүндө Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарынын негизинде жүргүзүлөт.

Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациядан өткөн жалпы билим берүү мекемесинин бүтүрүүчүлөрүнө Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жалпы билим берүү уюмунун герби бар мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн билими жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документ тапшырылат. Орто жалпы билим берүү, жалпы билим берүү программасынын өздөштүрүүдө өзгөчө жетишкендиктерге жеткен бүтүрүүчүгө өзгөчө үлгүдөгү күбөлүк жана аттестат берилет.

6.14. Жалпы билим берүү мекемесинин сабак убактысынан тышкары Кыргыз Республикасынын ББЖИМги тарабынан бекитилген кошумча билим берүү кызматтарын Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык, окуучулардын өз алдынча контингентине акысыз билим берилет.

6.15. Жалпы билим берүү мекемеси окуучулардын ата-энелердин калоосу боюнча окуу планы менен бекитилген акы төлөнүүчү кошумча билим берүү кызматтарын бере алат.

6.16. Жалпы билим берүү мекемесин класстардын саны, жарандардын берген арыздарынын санына көз каранды, ошондой эле класстардын толуусунун санитардык жана чектик нормаларын эске алуусу менен болот.

6.17. Окуучулардын жана алардын ата-энелеринин (алардын алмаштырган адамдын) кызыкчылыгын эске алуу менен, уюштуруучунун макулдулугунун негизинде жалпы билим берүү мекемесинде даядоочу класстар (мамлекеттик, расмий тил жана / же даярдыгы жок балдар үчүн), бюджеттин же контракттык негизде бөлүнгөн каражаттардын чегинде коррекциялык топтор ачылышы мүмкүн.

6.18. Акысыз медициналык жардам жалпы билим берүү мекемесинин окуучуларына атайын белгиленген саламаттык сактоо кызматы (медициналык кызматкерлери менен) каралат да, бул кызмат (администрация менен педагогикалык кызмат менен тең) дарылоо жана алдын алуучу иш-чараларды, гигиеналык ченемдерди, режим жана окуучулардын тамактануусунун сапатына көзөмөл жүргүзөт.

6.19. Окуучулардын жалпы билим берүү мекемесинде тамак-аш менен тейлөөсү мектептин ашканасы (атайын типтүү жайында) аркылуу жүзөгө ашырылат.

6.20. Жалпы билим берүү мекемеси аймактык билим берүү бөлүмүнүн башкаруу органдарынын макулдулугу менен, план боюнча, сабакты тереңдетип берүү боюнча гимназия компоненттери менен класстарды ачууга укуктуу.

6.21. Окутуу формасы күндүзгү

6.22. Мектеп кийиминин формасы:

Кыздар үчүн: кара бешмант (пиджак), кара юбка (5 см тизеден ылдый этегинен минималдуу узундугу), ак көйнөк.

Балдар үчүн: кара шым, кара бешмант (пиджак), ак көйнөк жана галстук.

Толугу менен джинсы, спорттук

кийим-кече жана спорттук бут кийим кийүүгө тыюу салынат.

VII. Билим берүү процессинин катышуучулардын укуктары жана милдеттери.

7.1. Жалпы билим берүү мекемесинин билим берүү процессинин катышуучулары болуп окуучулар, педагогикалык кызматкерлер жана окуучулардын ата-энелери (аларды алмаштыруучу адамдар) эсептелинет.

7.2. Жалпы билим берүү мекемесинин кабыл алуу тартиби Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамы жана ушул Устав менен аныкталат.

7.3. Окууга кабыл алынуучу жана анын ата-энелерин (аларды алмаштырган адамдар) жалпы билим берүү мекемеси билим берүү уюмунун процессин жөнгө салуучу Устав жана башка документтер менен тааныштырууга милдеттүү.

7.4. Окуучулардын, алардын ата-энелердин (аларды алмаштырган адамдар) укуктары жана милдеттери, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 12-сентябрындагы № 541 токтому менен бекитилген Жалпы билим берүү уюму жөнүндө типтүү Жободо аныкталат.

7.5. Окуучулардын жалпы билим берүү мекемесинде төмөнкү укуктарга ээ:

- Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" мыйзамында аныкталган акысыз көрсөтүлгөн көлөмдө жалпы орто билим алууга;
- толук, толук эмес убакыт, экстернат жана үй-бүлөлүк билим берүү; билим берүү формасын тандап алууга;
- жеке билим берүү программалары үчүн мамлекеттик билим берүү стандарттарынын чегинде, тездетилген курста окууга. Жеке билим берүү программаларынын шарттары боюнча окутуу жалпы билим берүү мекемесинин Уставы менен жөнгө салынат жана аны жоболоруна ылайык кабыл алынат;
- мектеп китепканасынын китепкана- маалымат ресурстарын пайдаланууга;
- кошумча (акы төлөөнүүчү) билим берүү кызматтарын алууга;

- Уставда аныкталган формасында жалпы билим берүү мекемесинин башкаруу ишине катышууга;
 - адамдын кадыр-баркын, абийирин жана маалымат эркиндигин, өз көз караштарын жана ынанымдарын билдирүү эркиндигин урматтоого. Окуучуларга карата физикалык жана психикалык зомбулук ыкмаларын колдонууга жол берилбейт.
- 7.6. Окуучуларды коомдук уюмдарга кошулууга мажбурлоо, ошондой эле бул уюмдардын иш-аракеттерине тартууга жана агитациялык кампаниясына катышууга жол берилбейт.
- 7.7. Кийинки класска толук окуу программасын өздөштүргөн окуучулар которулат.
- 7.8. Окуучулар жалпы билим берүү мекемесинин Уставын аткарууга милдеттүү, ак ниеттүүлүк менен окууга, мекеменин мүлкүнө этияттык менен мамиле кылууга, башка окуучулардын жана кызматкерлердин ар-намысын жана кадыр-баркын урматтоого, жалпы билим берүү мекемесинин кызматкерлеринин талаптарын аткарууга тийиш. Жалпы билим берүү мекемеде тартип (дисциплина) окуучулардын, мугалимдердин жана билим берүү мекемелеринин кызматкерлерин кадыр-баркын урматтоо негизинде жүргүзүлөт.
- 7.9. Ата-энелер (аларды алмаштырган адамдардын) төмөнкү укуктарга ээ:
- жалпы билим берүү мекемесин тандап жана жалпы билим берүү мекемесинде окуу формасын тандоого;
 - балдардын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын коргоого;
 - жалпы билим берүү Уставында аныкталган формада жалпы билим берүү мекемесинин башкаруу ишине катышууга.
- 7.10. Ата-энелер (аларды алмаштырган адамдар), жалпы билим берүү мекемесинин Уставында, алардын укуктары жана милдеттери каралган жагын аткарууга жана балдарга тарбия берүүгө жана аларга билим алуунун керектүү шарттарын түзүүгө, балдар жөнүндө Конвенциянын принциптерин сактоого милдеттүү.
- 7.11. Ата-эне (аларды алмаштырган адамдар) башка укуктары менен милдеттери алар менен жалпы билим берүү мекемесинин ортосунда жалпы билим берүү мекемесинин Уставына ылайык, түзүлгөн келишиминде бекитилет.
- 7.12. Жалпы билим берүү мекемени кызматкерлер менен толуктоо тартиби Устав менен жөнгө салынат. Педагогикалык кызматка керектүү педагогикалык квалификациясы бар, орду жана алардын адистиги боюнча квалификациясынын мүнөздөмөсүнө ылайык, билими боюнча документтер менен ырасталган адамдар, жана ошондой атайын билими жок адамдар, жалпы билим берүү мекемесинин Педагогикалык кеңешинин чечиминин негизинде 3 айлык сыноо менен жумушка алынат.
- 7.13. Жалпы билим берүү мекемелеринин кызматкерлер менен администрациясынын мамилеси Кыргыз Республикасынын “Эмгек жөнүндө” мыйзамдары менен жөнгө салынат. Кыргыз Республикасынын эмгек мыйзамдарына ылайык түзүлгөн учурда, эмгек келишимдин мөөнөтү иш берүүчү жана кызматкер тарабынан аныкталат.
- 7.14. Жалпы билим берүү мекемесинин кызматкери төмөнкү укуктарга ээ:
- жалпы билим берүү Уставында аныкталган тартибинде жалпы билим берүү мекемесинин башкаруу ишине катышууга;
 - кесиптик ар-намысын жана кадыр-баркын коргоого;
 - окуу китептерди, окуу куралдарды жана материалдарды, баалоо билим ыкмаларын жана окуучулардын жөндөмдүүлүктөрүн, мамлекеттик билим берүү стандарттарынын негизги жоболоруна жана билим берүү жаатындагы башка ченемдик документтерине ылайык, окутуу ыкмаларын түзүүгө жана колдонууга, тарбия берүүгө, эркин тандоого;
 - адистигин жогорулатууга;
 - Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген коомдук кепилдиктерге жана жеңилдетүүгө (льготаларга), кыскартылган жумуш жумасына жана акы төлөнүүчү өргүүгө;
 - тиешелүү квалификация категориясы боюнча аттестациядан өтүүгө.
- 7.15. Окуу жүгүнүн көлөмү (педагогикалык иш) мугалимдерге жана башка педагогикалык кызматкерлерге окуу планына жана программалардын саатынын санына, кадрлардын коопсуздугуна жана жалпы билим берүү мекемесинин башка өзгөчө шарттарына жараша

аныкталат. Окуу жүгүнүн көлөмү (педагогикалык иш) көбүрөөгү же азыраагы саат нормалары эмгек акысы үчүн кызматкердин жазуу жүзүндөгү макулдугу менен аныкталат. Окуу жылдын башында уюштурулган окуу жүгүнүн (педагогикалык иштин) көлөмү администрациясынын демилгеси менен окуу жылдын учурунда азайтылышы мүмкүн эмес, бөтөнчө учурларда, класстардын санын кыскартуу, окуу пландары жана программаларын сааттарынын санынын класстардын (топтордун) санын кыскартуу учурларда окуу жүгүнүн (педагогикалык иштин) көлөмү азайтылышы мүмкүн.

7.16. Жалпы билим берүү мекемесинин башка кызматкерлеринин укуктары жана милдеттери, тиешелүү типтүү квалификация мүнөздөмөлөрдө жана жалпы билим берүү мекемесинин Уставында аныкталган.

VIII. Жалпы билим берүү мекемесинин структурасы

8.1. Жалпы билим берүү мекемесинин структурасын уюштуруучулар тарабынан коюлган маселелер жана ушул Уставды эске алуу менен директор аныктайт да, уюштуруучулар бекитет.

8.2. Жалпы билим берүү мекемеси өз эрки менен, каржылык ресурстардын жана окуучулардын санынын негизинде кызматкерлердин саны аныкталат.

Кызматкерлердин иш милдеттери ички жобо актылар менен аныкталат да директор тарабынан бекитилет.

IX. Жалпы билим берүү мекемесинин башкаруу

9.1. Жалпы билим берүү мекемесин башкаруу Кыргыз Республикасынын “Билим берүү жөнүндө” мыйзамына, жана ушул Уставка ылайык демократиялык, ачык-айкындык, жалпы адамзаттык баалуулуктарга артыкчылык, адамдын өмүрүн жана ден-соолугун коргоо, жеке адамдын эркин өнүгүүсү принциптерине ылайык жүргүзүлөт.

9.2. Жалпы билим берүү мекемесин башкаруу жогорку органы, ыйгарым укуктары жалпы билим берүү мекемесинин иш-аракеттерин координациялоочу катары уюштуруучулардын жалпы чогулушу болуп саналат.

Уюштуруучулардын жалпы чогулушу төмөнкүлөрдү иш жүзүнө ашырат:

- каржылык колдоо көрсөтүүнү;
- материалдык - техникалык жактан колдоо көрсөтүүнү;
- Уставды кабыл алууну жана өзгөртүүлөрдү, толуктоолорду бекитүүнү;
- түзүмдүк бөлүмдөрдү түзүү (жоюунун) макулдугун берүүнү;
- мекемени кайра уюштурууну жана жоюу жөнүндө чечимин кабыл алууну;
- жоюу боюнча комиссиянын курамын аныктоону, дайындоону, анын мүчөлөрүн кайта чакырып алууну, жоюу балансын бекитүүнү;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында жана ушул Уставда каралгандагы башка маселелерди.

9.3. Айыл өкмөтүнүн макулдугу менен, райондук билим берүү бөлүмү дайындаган директор жалпы билим берүү мекемесин түздөн-түз жетекчилигин иш жүзүнө ашырат.

9.4. Жалпы билим берүү мекемесин директору:

- педагогикалык коллективди башкарат;
- кадрларды туура тандоо жана жайгаштырууну камсыз кылат;
- кызматкерлерге акы төлөө жана сыйлык берүү жөнүндө ички жоболорду бекитет;
- кредиттерди бөлүштүрүүчү болуп саналат жана эсеп менен каржы документтерге биринчи кол коюу укугуна ээ;
- бюджет менен атайын каражаттарды чыгымдардын сметасын бекитет;
- баланс менен чыгымдар сметасын аткаруу жөнүндө отчетторун бекитет жана кол коет;

- бекитилген чыгымдар сметасына ылайык, каражаттарды максаттуу пайдаланууда жалпы билим берүү мекемесини өз убагында жана толук каржылашына көзөмөл жүргүзөт;
- Кызматкерлердин квалификациясы менен идея-теориялык деңгелин жогорулатуу үчүн зарыл болгон шарттарды түзөт;
- окуучулардын билиминин сапатын, жүрүш-турушуна, жана класстан тышкары менен мектептен тышкары иштин мазмунуна жана уюштурулушуна көзөмөл жүргүзөт.

9.5. Жалпы билим берүү мекемесинин атынан директор актылар боюнча келишимдерди түзөт, ошондой эле эмгек келишимдерин, ишеним каттарды берет, банктарда эсептешүү жана башка счетторду ачат, белгиленген тартипте кызматкерлерди бекитет, жалпы билим берүү мекемесинин бардык кызматкерлер үчүн милдеттүү буйруктарды чыгарат жана көрсөтмө берет, бекитүү үчүн билим берүү башкаруу органдарына жалпы билим берүү мекемесинин перспективдүү, жылдык, учурдагы иш пландарын киргизет.

9.6. Жалпы билим берүү мекемесинин директору, Кыргыз Республикасынын эмгек жөнүндө мыйзамдарында, келишимде (контракта) жана ушул Уставда каралган өз иши менен иш-милдеттери үчүн, ата-энелердин жана мамлекеттин, коомдун жана уюштуруучулардын алдында жеке жоопкерчилик тартат.

9.7. Жалпы билим берүү мекемесинде өзүн-өзү башкаруу формасы педагогикалык, жалпы билим берүү мекемесинин Камкордук Кеңеши, эмгек коллективинин жалпы чогулушу болуп саналат.

9.8. Жалпы билим берүү мекемесинде Камкордук Кеңеши жалпы билим берүү мекемесинин бюджеттен каржылоону камсыз кылуу, уюштуруучулук, каржылык жана консультациялык жардам берүү үчүн ыктыярдуу демөөрчүлөр бирикмеси болуп саналат. Камкордук Кеңеши жалпы билим берүү мекемеге берилген мүлктөрдү жана каражаттарды башкаруу боюнча пайдалануу жөнүндө чечим кабыл алуу менен башкарууга катышат. Камкордук Кеңештин иши Камкордук Кеңеш жөнүндө мыйзамы менен жөнгө салынат.

9.9. Окутуу-тарбиялык процессин жакшыртуу жана өркүндөтүү максатында, жалпы билим берүү мекемесинин мугалимдеринин жана тарбиялоочулардын кесиптик чеберчиликти жана чыгармачылыгынын өсүшүн жогорулатууда жалпы билим берүү мекемесинин директору төрагалык кылган, жалпы билим берүү мекемесинин педагогикалык (мугалимдик) кызматкерлерин бириктирген, коллегиалдык орган - Педагогикалык Кеңеш иштейт.

Педагогикалык Кеңеш:

- билим берүүнүн, формасын, методдорун окутуу-тарбиялык иштерин жана анын ишке ашыруу жолдорун, мазмунун талкуулайт жана тандайт;

- педагогикалык кызматкерлердин квалификациясын жогортууга, алардын чыгармачылык демилгелерин өнүктүрүүгө ишти уюштурат;

- окуучуларды кийинки класска өткөрүү, кийинки класска шарттуу өткөрүү, жана ошондой эле ата-энелер менен (мыйзамдуу өкүлдөрү) макулдашып, аларды үй-бүлөлүк билим берүү формасында кайра окутуу жөнүндө чечимин кабыл алат.

Педагогикалык Кеңешти зарылдыкка жараша жалпы билим берүү мекемесинин директору чакырат.

9.10. Билим берүү мекеменин уставдык ишин камсыз кылуу үчүн төмөнкү жергиликтүү актыларды кабыл алат:

- Коллективүү келишимин;
- кызматкерлер үчүн ички тартип эрежелерин
- Мектептин Директорунун буйруктарын жана тескемелерин;
- келишимдерди;
- Жоболорду;
- Инструкцияларды (анын ичинде кызматкерлердин инструкциясын)
- Эрежелерди.

9.11. Мектептин жергиликтүү актылары ушул Уставка карама-каршы болушу мүмкүн эмес. Жергиликтүү актылардын колдонулуп жаткан мыйзамга же Уставка карама-каршылыктары табылган болсо, мектептин директору толугу менен же жарым-жартылай жокко чыгарууга милдеттүү.

X. Каржылыктын булактары жана каражаттарды колдонуу тартиби

10.1. Жалпы билим берүү мекемесинин каржылык каражаттарынын негизги булактары болуп:

- республикалык жана жергиликтүү бюджеттер;
- ишканалар, уюмдар, коомдук фонддор, коомдук бирикмелер, юридикалык жактар жана жеке адамдардын бекер берген каражаттары, ыктыярдуу тартуулар, демөөрчүлүк жардам көрсөтүү жана атайын фондтор;
- буюмдарды жана кызматтарды сатуудан, ошондой эле уруксат берилген өз алдынча иштин башка түрлөрүнөн алынган киреше;
- окуучуларга кошумча кызматтар үчүн ата-энелерден (аларды алмаштырган адамдардан), кабыл алынган кирешелер;
- чет элдик уюмдардан тартылган гранттар;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына карама-каршы келбеген башка булактар эсептелинет.

10.2. Мамлекеттик бюджеттин каражаттарынын эсебинен жалпы билим берүү мекемелерди каржылоо ченемдик каржылоонун механизми боюнча жүзөгө ашырылат.

10.3. Жалпы билим берүү мекемеси өзүндө болгон каржы каражаттарды өз алдынча башкарат. Жалпы билим берүү мекемеси кызматкерлердин эмгек акысын (айлык) бекитип, эмгек акыны төлөөгө багытталган, Каражаттар чегинде, үстөк, кошумча төлөмдөрдүн жана башка өбөлгөлөө мүнөздөгү төлөмдөрдүн түрлөрүн жана өлчөмүн аныктайт.

XI. Кызмат адамдардын жоопкерчилиги

11.1. Кызмат адамдары ушул Устав боюнча милдеттери аткарбагандыгынан же тийиштүү түрдө аткарбагандыгынан улам, мекемеге зыян келтирилгенде, Уюштуруучулардын жалпы чогулушу ар бир кызмат адамдан зыянды ордун толтуруу жөнүндө доо кылууга укуктуу.

11.2. Кызмат адамдарды кайра чакыртып алуу учурлары:

- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын жана ушул Уставын системалуу түрдө бузуу;
- түздөн-түз кызмат милдеттерин аткарбоо.

XII. Уставга өзгөртүүлөрдү киргизүү тартиби

12.1. Жалпы билим берүү мекеменин Уставына өзгөртүүлөрдүн жана толуктоолордун киргизүүсү, жана ошондой эле Уставдын жаңы редакциясын бекитүү Жалпы билим берүү мекеменин уюштуруучуларынын жалпы чогулушу чечиминин негизинде ишке ашат. Эгерде ушул Уставдын бир жобо жараксыз болуп калса, анда бул калган жоболордун токтошунун себеби болушу мүмкүн эмес. Жараксыз болуп калган жоболор, жаңы чечим менен алмаштырылыш мүмкүн. Укук мамилесинде жол берилгенде, жараксыз деп табылган жобо, башка жобо менен алмаштырылуусу керек.

XIII. Жоюу жана кайра уюштуруу

13.1. Жалпы билим берүү мекемесин жоюу же кайра уюштуруу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык иш жүзүнө ашырылат:

- Уюштуруучулардын жалпы чогулушунун чечими менен;
- Соттун чечими менен.

13.2. Жалпы билим берүү мекемесин жоюу учурунда Уюштуруучулардын жалпы чогулушу, жоюу балансын беките турган жоюу комиссиясын дайындалат. Жалпы билим берүү мекемесинин акча каражаттары жана башка мүлктөрү, кредиторлор менен эсептешип бүткөндөн кийинки, эгерде Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларында башкача каралбаса, жалпы билим берүү мекеменин ээсине берилет.

13.3. Жоюлган учурда, окуучуларды, алардын ата-энесинин, мыйзамдуу өкүлдөрүнүн макулдашуусу менен башка Жалпы билим берүү мекемесине өткөрүп берүү үчүн Уюштуруучулардын жалпы чогулушу өзүнө жоопкерчилик алат.

13.4. Жалпы билим берүү мекеменин иш аракетин токтотуу Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан иш жүзүнө ашырылышы мүмкүн.

13.5. Кредиторлордун доолорун канааттандыруудан кийин калган, бул юридикалык жактын мүлкүнө буюм укугу же мүлктүк укукка ээ болгондо, эгерде мыйзамда же юридикалык жактын уюштуруу документтеринде башкача каралбаса юридикалык жактын мүлкү Уюштуруучулардын жалпы чогулушуна, өткөрүлүп берилет.

13.6. Жалпы билим берүү мекеменин иш жүргүзгөн учурунда пайда болгон документтер Кыргыз Республикасынын "Кыргыз Республикасынын Улуттук Архивдик фондунда" мыйзамга ылайык сакталат жана колдонулат.

Директор

Эшимканова Г. Э.